

ЗАКОН

О ЦЕНТРАЛНОЈ ЕВИДЕНЦИЈИ СТВАРНИХ ВЛАСНИКА

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом уређује се успостављање, садржина, основи евидентирања и начин вођења Централне евиденције стварних власника правних лица и других субјеката регистрованих у Републици Србији у складу са законом (у даљем тексту: Централна евиденција), као и друга питања од значаја за евидентирање стварних власника.

Примена закона

Члан 2.

Овај закон примењује се на следећа правна лица и друге субјекте регистроване у Републици Србији у складу са законом (у даљем тексту: Регистровани субјекти):

- 1) привредна друштва, осим јавних акционарских друштава;
- 2) задруге;
- 3) огранке страних привредних друштава;
- 4) пословна удружења и удружења, осим политичких странака, синдиката, спортских организација и удружења, цркава и верских заједница;
- 5) фондације и задужбине;
- 6) установе;
- 7) представништва страних привредних друштава, удружења, фондација и задужбина.

Овај закон не примењује се на привредна друштва и установе у којима је Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе једини члан, односно оснивач.

Значење појмова

Члан 3.

Поједини појмови употребљени у овом закону имају следеће значење:

- 1) Централна евиденција је јавна, јединствена, централна, електронска база података о физичким лицима која су стварни власници Регистрованог субјекта;
- 2) евидентирање је упис, промена или брисање података који су овим законом и другим прописима одређени као предмет евидентирања у Централној евиденцији;
- 3) стварни власник Регистрованог субјекта јесте:

(1) физичко лице, које је посредно или непосредно ималац 25% или више удела, акција, права гласа или других права, на основу којих учествује у управљању Регистрованим субјектом, односно учествује у капиталу Регистрованог субјекта са 25% или више удела;

(2) физичко лице које посредно или непосредно има преовлађујући утицај на вођење послова и доношење одлука;

(3) физичко лице, које Регистрованом субјекту посредно обезбеди или обезбеђује средства и по том основу битно утиче на доношење одлука органа управљања Регистрованог субјекта приликом одлучивања о финансирању и пословању;

(4) физичко лице које је оснивач, повереник, заштитник, корисник ако је одређен, као и лице које има доминантан положај у управљању трастом, односно у другом лицу страног права;

(5) физичко лице које је регистровано за заступање задруга, удружења, фондација, задужбина и установа, ако овлашћено лице за заступање није пријавило друго физичко лице као стварног власника.

Изузетно, ако није могуће одредити физичко лице из става 1. тачка 3) подтач. (1) - (4) овог члана на начин како је то прописано, стварни власник Регистрованог субјекта је физичко лице које је регистровано за заступање, односно које је регистровано као члан органа тог субјекта.

Други појмови који се употребљавају у овом закону, а који нису дефинисани у ставу 1. овог члана, имају значење дефинисано посебним законима.

Централна евиденција

Члан 4.

Централну евиденцију води Агенција за привредне регистре (у даљем тексту: Агенција) у електронској форми, преко регистратора.

Садржина Централне евиденције

Члан 5.

Централна евиденција, у зависности од правне форме, односно облика организовања, садржи следеће податке о Регистрованом субјекту:

- 1) пословно име, односно назив;
- 2) адреса седишта;
- 3) датум уписа, промене или брисања податка;
- 4) матични број додељен од Републичког завода за статистику;
- 5) порески идентификациони број (ПИБ);
- 6) статус регистрованог субјекта (нпр. активан, у стечају, у ликвидацији, у принудној ликвидацији, брисан);
- 7) правна форма, односно облик организовања;
- 8) шифра претежне делатности, односно област остваривања циљева;
- 9) податак о заступнику;
- 10) физичко лице које је регистровано као члан органа;
- 11) основни (регистровани) капитал;
- 12) податке о члановима, односно оснивачима и проценту њиховог удела, односно броју и проценту њихових акција;
- 13) скраћено пословно име;
- 14) пословно име на страном језику;

- 15) скраћено пословно име на страном језику;
- 16) адресу за пријем поште;
- 17) адресу за пријем електронске поште;
- 18) бројеве рачуна у банкама;
- 19) контакт податке, ако су регистровани.

Централна евиденција садржи следеће податке о стварном власнику Регистрованог субјекта:

1) за домаће физичко лице - лично име, јединствени матични број грађана и држава пребивалишта;

2) за странца - лично име, број пасоша и држава издавања и/или лични број за странца и/или број личне карте странца и земља издавања у складу са прописима којима се уређују услови за улазак, кретање и боравак странаца на територији Републике Србије, дан, месец, година и место рођења, држава пребивалишта и држављанство;

3) за избегла или прогнана лица – лично име, број легитимације, дан, месец, година и место рођења и држава боравишта;

4) основ за стицање својства стварног власника Регистрованог субјекта из члана 3. став 1. тачка 3) подтач. (1) - (5) и става 2. овог закона.

Поред података из ст. 1. и 2. овог члана Централна евиденција садржи и датуме о евидентирању података.

Министар надлежан за послове привреде ближе прописује садржину Централне евиденције ради спровођења евидентирања стварних власника Регистрованог субјекта.

Основи евидентирања

Члан 6.

Основи евидентирања у Централну евиденцију су:

- 1) оснивање Регистрованог субјекта;
- 2) промена власничке структуре и чланова органа Регистрованог субјекта, као и друге промене на основу којих се може ценити испуњеност услова за стицање својства стварног власника Регистрованог субјекта из члана 3. овог закона.

Начин вођења Централне евиденције

Члан 7.

Евидентирање података у Централну евиденцију врши:

1) регистратор, на основу преузетих података од надлежних државних органа о Регистрованом субјекту из члана 5. став 1. овог закона;

2) лице које је овлашћено за заступање у Регистрованом субјекту (у даљем тексту: овлашћено лице), и то података из члана 5. став 2. овог закона.

Регистратор је дужан да преузме податке најкасније у року од два радна дана од дана наступања промене података, односно од пријема обавештења о насталој промени добијеног од стране надлежног државног органа.

Овлашћено лице је дужно да евидентира податке у Централној евиденцији, најкасније у року од 15 дана од дана наступања основа евидентирања из члана 6. овог закона.

Агенција је дужна да овлашћеном лицу омогући несметан приступ Централној евиденцији ради евидентирања података преко интернет стране (портала) Агенције.

Овлашћено лице врши евидентирање и исправку евидентираних података уз употребу квалификованог сертификата за електронски потпис.

Приступ интернет страни (порталу) и начин њеног коришћења одређује Агенција.

Изводи и потврде из Централне евиденције

Члан 8.

На захтев заинтересованог лица Агенција, најкасније у року од два радна дана од дана пријема захтева, издаје:

1) извод из Централне евиденције о подацима о стварним власницима Регистрованог субјекта;

2) потврду из Централне евиденције о историјским подацима о стварним власницима Регистрованог субјекта;

3) потврду из Централне евиденције да је неко физичко лице уписано или је било уписано као стварни власник Регистрованог субјекта.

Захтев из става 1. овог члана, подноси се електронски, преко интернет стране (портала) Агенције или у писаној форми на прописаном обрасцу, а ако образац није прописан, подноси се као поднесак.

Уз захтев се прилаже и доказ о уплати накнаде за издавање извода, односно потврде.

Висину и начин плаћања накнаде из става 3. овог члана утврђује Агенција, у складу са законом којим се уређује правни положај Агенције.

Објављивање и дејство евиденције

Члан 9.

Истовремено са евидентирањем врши се и објављивање података на интернет страни (порталу) Агенције.

Подаци о стварном власнику Регистрованог субјекта производе правно дејство према трећим лицима наредног дана од дана објављивања тих података на интернет страни (порталу) Агенције.

Чување података

Члан 10.

Агенција је дужна да податке из Централне евиденције чува трајно.

Регистровани субјект је дужан да има и чува одговарајуће, тачне и ажурне податке и документа на основу којих се одређује стварни власник Регистрованог субјекта десет година од дана евидентирања података о стварном власнику.

Регистровани субјект је дужан да на захтев надлежног државног органа и Народне банке Србије учини доступним и достави податке и документа из става 2. овог члана.

Министар надлежан за послове привреде ближе прописује начин и услове електронске размене података између Агенције, државних органа и Народне банке Србије, ради спровођења евидентирања стварних власника Регистрованог субјекта.

Правно средство за стварне власнике

Члан 11.

Физичко лице које је евидентирано као стварни власник Регистрованог субјекта може поднети тужбу против Регистрованог субјекта надлежном суду према седишту Регистрованог субјекта ради утврђивања да то лице није стварни власник.

Суд, по правноснажности пресуде којом је утврђено да тужилац није стварни власник Регистрованог субјекта, доставља пресуду Агенцији ради брисања тог лица из Централне евиденције.

Поступак по тужби из става 1. овог члана је хитан.

Надзор

Члан 12.

Надзор над спровођењем овог закона врши министарство надлежно за послове привреде.

Кривично дело

Члан 13.

Ко у намери да прикрије стварног власника Регистрованог субјекта, у Централну евиденцију не упише податке о стварном власнику Регистрованог субјекта, упише неистинит податак о стварном власнику Регистрованог субјекта као истинит, промени или избрише истинит податак о стварном власнику Регистрованог субјекта, казниће се казном затвора од три месеца до пет година.

Прекршаји

Члан 14.

Новчаном казном од 500.000 до 2.000.000 динара казниће се за прекршај Регистровани субјект-правно лице:

1) ако не изврши евидентирање података о стварном власнику Регистрованог субјекта у Централној евиденцији у року прописаном у члану 7. став 3. овог закона;

2) који нема и не чува одговарајуће, тачне и ажурне податке и документа на основу којих је евидентирао стварног власника Регистрованог субјекта (члан 10. став 2).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара.

Прелазне и завршне одредбе

Члан 15.

Постојећи Регистровани субјекти дужни су да најкасније у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона одреде стварног власника Регистрованог субјекта из члана 3. овог закона, као и да обезбеде податке и документа из члана 10. став 2. овог закона.

Регистровани субјект дужан је да на захтев надлежног државног органа и Народне банке Србије учини доступним и достави податке и документа из става 1. овог члана.

Члан 16.

Подзаконски акти за спровођење овог закона донеће се у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 17.

Агенција ће успоставити Централну евиденцију, најкасније до 31. децембра 2018. године.

Овлашћено лице дужно је да најкасније до 31. јануара 2019. године евидентира податке из члана 5. став 2. овог закона за Регистрованог субјекта основаног до 31. децембра 2018. године.

Ступање на снагу

Члан 18.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања закона у „Службеном гласнику Републике Србије”.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог Закона је одредба члана 97. став 1. тачка 17) Устава Републике Србије по коме Република Србија уређује и обезбеђује друге односе од интереса за Републику Србију, у складу са Уставом.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Државе чланице ЕУ су биле у обавези да до 26. јуна 2017. године ускладе своје законодавство са одредбама Директиве (ЕУ) 2015/849 Европског парламента и Савета од 20. маја 2015. године о спречавању коришћења финансијског система у сврху прања новца или финансирања тероризма и у том циљу да предузму одређене активности ради проналажења одговарајућег решења које ће омогућити усклађивање њиховог законодавства са обавезама које произилазе из ове директиве.

Чланом 30. наведене Директиве се предвиђа обавеза држава чланица да осигурају да пословни и други правни субјекти који се региструју на њиховој територији прибаве и чувају одговарајуће, тачне и ажурне информације о њиховим стварним власницима и уделитема које поседују. Од наведених привредних субјеката се захтева да, осим информација о својим правним власницима, пруже обвезницима информације и о стварним власницима. Информације о стварним власницима се чувају у свакој држави чланици у привредном регистру, регистру привредних друштава или јавном регистру у складу са чланом 16. Директиве (ЕУ) 2017/1132. Подаци који су садржани у наведеном регистру морају бити одговарајући, тачни и ажурни.

Информације о стварним власницима морају бити доступне: надлежним органима и финансијско обавештајним службама без икаквог ограничења и без упозорења правног лица; обвезницима (банке, финансијске институције, физичка и правна лица у обављању њихових професионалних делатности - адвокати, јавни бележници, ревизори, књиговође и др) у оквиру дубинске анализе; свим особама или организацијама који могу доказати правни интерес.

Особама и организацијама које могу доказати правни интерес мора се омогућити приступ информацијама о стварним власницима које обухватају најмање податке о имену, месецу и години рођења, националности, земљи боравишта стварног власника и проценту његовог власничког удела.

Такође, према Међународним стандардима у борби против прања новца и финансирања тероризма и ширења оружја за масовно уништење – Препоруке ФАТФ, (*Financial Action Task Force*) у Препоруци број 24 прописано је да надлежни органи треба да имају могућност да прибаве одговарајуће, тачне и актуелне информације о стварном власништву и контроли над предузећима и другим правним лицима, која су основана у држави или да благовремено имају приступ таквим информацијама. Препорука ФАТФ каже да сва друштва која су основана у некој држави треба да буду регистрована у регистру друштва, где се под регистром друштва означава регистар свих друштава која су основана у некој држави или су добила дозволу за рад у тој држави и тај регистар обично чува надлежни орган. Минималне основне информације које треба да буду евидентирани у регистру друштва су: назив друштва, потврда о регистрацији, правни облик и статус, адреса регистрованог седишта, основна оснивачка акта, списак директора, регистар акционара или чланова друштва у коме су наведени

акционари и чланови, као и број акција које поседује сваки акционар и категорију акција, односно удела чланова друштва.

Усклађеност система за спречавање прања новца и финансирања тероризма са ФАТФ препорукама била је предмет евалуације од стране Комитета Манивал Савета Европе. Комитет Манивал Савета Европе је у свом Извештају о петом кругу евалуације из априла 2016. године и Првом извештају о појачаном праћењу од 20. септембра 2017. године, између осталог, навео да је у Републици Србији потребно увести систем за регистрацију стварних власника правних лица, као и одговарајуће казне за непоступање у складу са прописима и давање неистинитих података. Републици Србији је остављен рок до јуна 2018. да испуни препоруке на нивоу техничке усклађености, а једна од најзначајнијих препорука односи се на поступак регистрације стварног власника.

Дана 15. новембра 2017. године Влада је донела Закључак о усвајању Акционог плана за спровођење Препорука Комитета Манивал. Једна од активности предвиђена Акционим планом јесте и формирање Регистра стварних власника, који се овим законом формира као Централна евиденција стварних власника.

Имајући у виду изнето, сматрамо да је потребно донети посебни закон којим би се уредило питање стварних власника и евиденције стварних власника правних лица и других субјеката (удружења, фондација, задужбина и др), и којим би се на целовит и свеобухватан начин уредило ово питање.

Основни циљ доношења овог закона састоји се у унапређењу постојећег система откривања и спречавања прања новца и финансирања тероризма и усаглашавању домаћег законодавства са свим међународним стандардима у овој области.

Систем за спречавање прања новца и финансирања тероризма Републике Србије је процењен као неделотворан и недовољно усклађен са међународним препорукама, због чега је Република Србија ушла у појачан надзор од стране Комитета Манивал.

Према процедурама Комитета Манивал, Република Србија је имала рок до септембра 2017. да покаже да је постигла значајан напредак на испуњавању недостатака констатованих у извештају (недостаци на нивоу техничке усклађености и на нивоу делотворности). С обзиром да Република Србија није показала задовољавајући напредак, што је Комитет Манивал потврдио и у свом Првом извештају о појачаном праћењу усвојеном на заседању Комитета у септембру 2017. године. Републици Србији је остављен рок до јуна 2018. да испуни све препоруке на нивоу техничке усклађености и да покаже значајан напредак у делу делотворности.

Како је Република Србија недавно отворила поглавља у преговорима за приступање Европској унији, неопходно је национално законодавство убрзано усагласити са европским стандардима.

Међународни стандарди, који су наведени у разлозима за доношење овог закона и са којима се закон усаглашава, као и упоредноправна пракса указују на потребу да ова материја буде регулисана законом.

Област евидентирања и вођења евиденције о стварном власнику је у тесној вези са функционисањем и ефикасношћу система који је од стране комитета Манивал оцењен прилично лошим оценама. Доношењем овог закона држава ће показати политичку спремност да се мења систем који показује озбиљне недостатке и излаже финансијски систем ризику од злоупотреба. На основу политичке воље и признавања озбиљности проблема, доношење овог закона допринеће ефикаснијем функционисању и остваривању задатих циљева на плану борбе против прања новца и финансирања тероризма.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. Предлога закона дефинише се предмет закона, односно утврђују се активности у циљу успостављања и вођења Централне евиденције.

Чланом 2. став 1. одређују се субјекти на које се закон примењује, док се ставом 2. истог члана прописује на кога се закон не примењује.

Чланом 3. дефинише се појам Централне евиденције стварног власника, појам евидентирања и стварног власника Регистрованог субјекта.

Члан 4. Прописује да је за вођење Централне евиденције надлежна Агенција за привредне регистре.

Члан 5. став 1. прописује које податке о Регистрованом субјекту мора садржати Централна евиденција.

Члан 5. став 2. прописује обавезну садржину Централне евиденције у односу на стварног власника Регистрованог субјекта.

Чланом 5. став 3. утврђено је да министар надлежан за послове привреде ближе прописује садржину Централне евиденције.

Чланом 6. прописано је да су основи уписа у Централну евиденцију оснивање Регистрованог субјекта и промена власничке структуре и чланова органа Регистрованог субјекта, као и одговарајуће промене на основу којих се може ценити испуњеност услова за стицање својства стварног власника Регистрованог субјекта.

Члан 7. став 1. утврђује ко врши евидентирање података у Централну евиденцију и који подаци се евидентирају.

Чланом 7. став 2. прописан је рок у коме је регистратор дужан да преузме одговарајуће податке у случају када дође до промене података.

Члан 7. став 3. прописује рок у коме је овлашћено лице дужно да евидентира податке у Централној евиденцији у случају наступања одговарајућег основа уписа.

Члан 7. став 4. прописује обавезу Агенције за привредне регистре да овлашћеном лицу на одговарајући начин омогући несметан приступ Централној евиденцији ради евидентирања података.

Члан 7. став 5. прописује да овлашћено лице врши евидентирање података уз употребу квалификованог електронског потписа.

Чланом 7. став 6. утврђено је да приступ интернет страни (порталу) и начин њеног коришћења прописује Агенција за привредне регистре.

Члан 8. став 1. утврђује да Агенција, на захтев лица, у прописаном року од дана пријема захтева, издаје одговарајући извод и потврде из Централне евиденције.

Чланом 8. став 2. прописан је начин, односно форма у којој се подноси захтев за издавање извода, односно потврде.

Чланом 8. ст. 3. и 4. прописано је да се уз захтев прилаже и доказ о уплати накнаде за издавање извода, односно потврде, као и утврђивање висине и начина плаћања исте.

Чланом 9. став 1. прописано је да се објављивање важећих података врши истовремено са уписом или променом података, док је ставом 2. истог члана прописано да подаци о стварном власнику Регистрованог субјекта производе правно дејство према трећим лицима наредног дана од дана објављивања података.

Члан 10. став 1. прописује рок у коме је Агенција за привредне регистре дужна да чува податке из Централне евиденције.

Члан 10. ст. 2. и 3. прописује обавезе Регистрованог субјекта у вези чувања докумената о стварним власницима.

Члан 10. став 4. одређује да министар надлежан за послове привреде ближе прописује начин и услове електронске размене података Агенције за привредне регистре, других државних органа и Народне банке Србије.

Члан 11. прописује услове и поступак по тужби у случају када лице које је регистровано као стварни власник Регистрованог субјекта тврди да није стварни власник.

Члан 12. прописује надлежност органа за вршење надзора над спровођењем овог закона.

Члан 13. прописује биће кривичног дела и запрећену казну.

Члан 14. прописује прекршаје и запрећену казну.

Чл. 15-17. прописују прелазне и завршне одредбе, између осталог, рок у коме ће се донети подзаконски акти за спровођење овог закона, као и рок у коме ће Агенција за привредне регистре успоставити Централну евиденцију.

Чланом 18. предвиђено је ступање на снагу закона осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

Не предвиђа се образовање нових органа већ коришћење постојећих ресурса код надлежних државних органа за примену овог закона. За примену овог закона није потребно обезбедити средства у буџету Републике Србије, већ ће средства обезбедити Агенција за привредне регистре.

Доношењем овог закона није предвиђено запошљавање додатне радне снаге у државним органима.

V. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Предлаже се доношење овог закона по хитном поступку сагласно члану 167. Пословника Народне скупштине („Службени гласник РС”, број 20/12 - пречишћен текст), имајући у виду да је неопходно да се у најкраћем року изврше све припреме за значајан напредак у систему за борбу против прања новца и финансирања тероризма, што је и разлог доношења новог Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма, који се примењује од 1. априла 2018. године.

Наиме, Република Србија је у периоду децембар 2014 – април 2016. године била предмет петог круга евалуације у погледу радњи и мера које предузима у циљу борбе против прања новца и финансирања тероризма, а коју врши Комитет Манивал Савета Европе. Евалуација је усмерена на сагледавање техничке усклађености са међународним стандардима за борбу против прања новца и финансирања тероризма (ФАТФ стандарди ревидирани 2012. године), али и процену делотворности целокупног система. На пленарном заседању Комитета Манивал, одржаном у априлу 2016. године у Стразбуру, усвојен је Извештај о евалуацији Републике Србије.

На основу објављених оцена у Извештају комитета Манивал Република Србија улази у појачани надзор од стране овог комитета.

Због наведеног је неопходно у најкраћем року донети закон о Централној евиденцији стварних власника.

VI. АНАЛИЗА ЕФЕКТА

Проблеми које закон треба да реши

Државе чланице ЕУ су биле у обавези да до 26. јуна 2017. године ускладе своје законодавство са одредбама Директиве (ЕУ) 2015/849 Европског парламента и Савета од 20. маја 2015. године о спречавању коришћења финансијског система у сврху прања новца или финансирања тероризма и у том циљу да предузму одређене активности ради проналажења одговарајућег решења које ће омогућити усклађивање њиховог законодавства са обавезама које произилазе из ове директиве.

Чланом 30. наведене Директиве се предвиђа обавеза држава чланица да осигурају да пословни и други правни субјекти који се региструју на њиховој територији прибаве и чувају одговарајуће, тачне и ажурне информације о њиховим стварним власницима и уделитема које поседују. Од наведених привредних субјеката се захтева да, осим информација о својим правним власницима, пруже обвезницима информације и о стварним власницима. Информације о стварним власницима се чувају у свакој држави чланици у привредном регистру, регистру привредних друштава у складу са чланом 3. Директиве 2009/101/ЕЗ или јавном регистру. Подаци који су садржани у наведеном регистру морају бити одговарајући, тачни и ажурни.

Информације о стварним власницима морају бити доступне надлежним органима и финансијско обавештајним службама без икаквог ограничења и без упозорења правног лица, обвезницима (банке, финансијске институције, физичка и правна лица у обављању њихових професионалних делатности - адвокати, јавни бележници, ревизори, књиговође и др.) у оквиру дубинске анализе, свим особама или организацијама који могу доказати правни интерес.

Особама и организацијама које могу доказати правни интерес мора се омогућити приступ информацијама о стварним власницима које обухватају најмање податке о имену, месецу и години рођења, националности, земљи боравишта стварног власника и проценту његовог власничког удела.

Такође, према Међународним стандардима у борби против прања новца и финансирања тероризма и ширења оружја за масовно уништење – Препоруке ФАТФ, (*Financial Action Task Force*) у Препоруци број 24 прописано је да надлежни органи треба да имају могућност да прибаве одговарајуће, тачне и актуелне информације о стварном власништву и контроли над предузећима и другим правним лицима, која су основана у држави или да благовремено имају приступ таквим информацијама. Препорука ФАТФ каже да сва друштва која су основана у некој држави треба да буду регистрована у регистру друштва, где се под регистром друштва означава регистар свих друштава која су основана у некој држави или су добила дозволу за рад у тој држави и тај регистар обично чува надлежни орган. Минималне основне информације које треба да буду евидентирани у регистру друштва су: назив друштва, потврда о регистрацији, правни облик и статус, адреса регистрованог седишта, основна оснивачка акта, списак директора, регистар акционара или чланова друштва у коме су наведени акционари и чланови, као и број акција које поседује сваки акционар и категорију акција, односно удела чланова друштва.

Усклађеност система за спречавање прања новца и финансирања тероризма са ФАТФ препорукама била је предмет евалуације од стране Комитета Манивал Савета Европе. Комитет Манивал Савета Европе је у свом Извештају о петом кругу евалуације из априла 2016. године и Првом извештају о појачаном праћењу од 20. септембра 2017. године, између осталог, навео да је у Републици Србији потребно увести систем за регистрацију стварних власника правних лица, као и одговарајуће казне за непоступање у складу са прописима и давање неистинитих података. Републици Србији је остављен рок

до јуна 2018. године да испуни препоруке на нивоу техничке усклађености, а једна од најзначајнијих препорука односи се на поступак регистрације стварног власника.

Управа за спречавање прања новца, у складу са Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма, обавља финансијско-информационе послове, односно прикупља, обрађује, анализира и прослеђује надлежним органима информације, податке и документацију и врши друге послове који се односе на спречавање и откривање прања новца и финансирања тероризма. У процесу прикупљања података од обвезника један од важних елемената јесте и прибављање информација о стварном власништву правних лица и других субјеката који учествују у новчаним трансакцијама. Подаци о стварном власништву представљају један од основа од кога се полази и на коме се заснива анализа трансакција и других околности у вези са конкретним случајем. Постојећи механизам размене података са обвезницима, који је у складу са важећим прописима, показао се у пракси недовољно ефикасним, пре свега у смислу брзине прибављања података и веродостојности истих. Наиме, Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма прописан је рок од осам дана за достављање података о стварним власницима, док ће се успостављањем Централне евиденције ови подаци бити доступни истог момента када се за њима укаже потреба.

Имајући у виду изнето, сматрамо да је потребно донети посебни закон којим би се уредило питање Централне евиденције стварних власника правних лица и других субјеката (удружења, фондација, задужбина и др), и којим би се на целовит и свеобухватан начин уредило ово питање.

Циљеви који ће се доношењем закона постићи

Основни циљ доношења овог закона је увођење јединствене базе података о стварним власницима правних лица и других субјеката који су регистровани у одговарајућим регистрима у Републици Србији, ради унапређења постојећег система откривања и спречавања прања новца и финансирања тероризма. Постојећи механизам размене података са обвезницима, који је у складу са важећим прописима, показао се у пракси недовољно ефикасним, пре свега у смислу брзине прибављања података и веродостојности истих. Међународни стандарди у овој области акценат, између осталог, стављају управо на кратак временски интервал у коме се може доћи до података о стварном власништву и у том смислу предвиђају постојање одговарајућег регистра у коме би се обједињено водили подаци и коме би се могло приступити у реалном времену, односно тренутно, што ће се доношењем овог закона у целости испунити.

Циљ доношења овог закона је и усаглашавања домаћег законодавства са међународним стандардима у овој области.

Према процедурама Комитета Манивал, Република Србија је имала рок до септембра 2017. године да докаже да је постигла значајан напредак на испуњавању недостатака констатованих у извештају (недостаци на нивоу техничке усклађености и на нивоу делотворности). С обзиром на то да није показала задовољавајући напредак, што је Комитет Манивал потврдио и у свом Првом извештају о појачаном праћењу усвојеном на заседању Комитета у септембру 2017. године. Републици Србији је остављен рок до септембра 2018. године да испуни све препоруке на нивоу техничке усклађености и да покаже значајан напредак у делу делотворности.

Како је Република Србија недавно отворила поглавља у преговорима за приступање Европској унији, неопходно је национално законодавство убрзано усагласити са европским прописима.

Разматране могућности да се проблем реши без доношења закона

Међународни стандарди, који су наведени у разлогима за доношење овог закона и са којима се закон усаглашава, као и упоредна правна пракса указују на потребу да ова материја буде регулисана законом, а не неким другим актом. Поред тога, с обзиром да се овим законом прописују обавезе лицима на које се овај закон односи, исте није могуће прописати подзаконским актом, већ само законом.

Зашто је доношење закона најбољи начин за решавање проблема

Област регистрације и вођења евиденције о стварном власништву је у тесној вези са функционисањем и ефикасношћу система који је од стране комитета Манивал оцењен прилично лошим оценама. Доношењем овог закона држава ће обезбедити већи степен правне сигурности у овој области и показати политичку спремност да се мења систем који показује озбиљне недостатке и финансијски систем излаже ризику од злоупотреба. На основу политичке воље и признавања озбиљности проблема, доношење овог закона допринеће ефикаснијем функционисању и остваривању задатих циљева на плану борбе против прања новца и финансирања тероризма.

На кога ће и како највероватније утицати решења у закону

Овај закон ће обвезницима олакшати предузимање радњи и мера за спречавање и откривање прања новца и финансирања тероризма, пре, у току и након вршења трансакције или успостављања пословног односа, као и израду и редовно ажурирање ризика у складу са Законом о спречавању прања новца.

Овим законом прописују се мере којима ће бити обухваћени следећи субјекти регистровани у Републици Србији (тзв. регистровани субјекти):

- 1) привредна друштва, осим јавних акционарских друштава;
- 2) задруге;
- 3) огранке страних привредних друштава;
- 4) пословна удружења и удружења, осим политичких странака, синдиката, спортских организација и удружења, цркава и верских заједница;
- 5) фондације и задужбине;
- 6) установе;
- 7) представништва страних привредних друштава, удружења, фондација и задужбина.

Овај закон ће обезбедити ефикаснији рад и деловање надлежних државних органа и других органа у вршењу јавних овлашћења у обављању послова надзора над применом Закона о спречавању прања новца и финансирању тероризма, од стране обвезника и других органа који су дефинисани тим законом (Управа за спречавање прања новца, Народна банка Србије, Комисија за хартије од вредности, државни орган надлежан за инспекцијски надзор у области девизних и мењачких послова и игара на срећу, министарство надлежно за инспекцијски надзор у области трговине, Адвокатска комора Србије, министарство надлежно за послове поштанског саобраћаја, Јавнобележничка комора, министарство надлежно за унутрашње послове, министарство надлежно за послове правосуђа, јавна тужилаштва, судови и др.).

Истичемо, да ће се овим законом постићи и виши ниво поузданости у евидентираним податке о стварним власницима, с обзиром да исти предвиђа казнене мере за уношење неистинитих података.

Поред тога прописано је да ће Централну евиденцију стварног власништва водити Агенција за привредне регистре, која ће преко регистратора извршити евидентирање података о регистрованим субјектима из регистара које

води Агенција за привредне регистре, односно регистара установа које воде привредни судови.

Овим законом се прописују обавезе за регистратора и лице које је овлашћено за заступање у регистрованом субјекту, у смислу преузимања, односно уписа одговарајућих података у Централну евиденцију.

Не предвиђа се образовање нових органа већ коришћење постојећих ресурса код надлежних државних органа за примену овог закона.

Трошкови које ће примена закона изазвати грађанима и привреди, а нарочито малим и средњим предузећима

Имајући у виду да регистровани субјекти, приликом отварања текућих рачуна код пословних банака достављају податке о стварном власнику, указујемо да регистровани субјекти неће имати додатне административне трошкове за прикупљање документације о стварним власницима с обзиром исту већ поседују. Такође, у вези са административним трошковима времена потребног за унос података у Централну евиденцију истичемо да се у исту уносе само основни подаци о стварном власнику (нпр. лично име, јединствени матични број грађана и држава пребивалишта) те ће трошкови времена потребног за унос података бити занемарљиви.

Према подацима Агенције за привредне регистре из марта 2018. године обавезу уписа ће имати око 172.000 регистрованих субјеката.

Доношењем овог закона привреда и грађани, а посебно мала и средња предузећа неће бити изложени додатном трошку код евидентирања података с обзиром да је оно бесплатно, а Министарство унутрашњих послова бесплатно издаје сертификат за квалификовани електронски потпис.

Поред тога, законом је прописано да су подаци из Централне евиденције јавно доступни свим лицима без доказивања правног интереса.

Да ли позитивне последице доношења закона оправдавају трошкове

Користи од доношења овог закона значајно превазилазе напред наведене минималне трошкове које ће примена овог закона изазвати грађанима и привреди. Наиме, овај закон ће обвезницима олакшати предузимање радњи и мера за спречавање и откривање прања новца и финансирања тероризма, пре, у току и након вршења трансакције или успостављања пословног односа, као и израду и редовно ажурирање ризика у складу са Законом о спречавању прања новца.

Овај закон ће обезбедити и ефикаснији рад и деловање надлежних државних органа и других органа у вршењу јавних овлашћења у обављању послова надзора над применом Закона о спречавању прања новца и финансирању тероризма, од стране обвезника и других органа који су дефинисани тим законом (Управа за спречавање прања новца, Народна банка Србије, Комисија за хартије од вредности, државни орган надлежан за инспекцијски надзор у области девизних и мењачких послова и игара на срећу, министарство надлежно за инспекцијски надзор у области трговине, Адвокатска комора Србије, министарство надлежно за послове поштанског саобраћаја, Јавнобележничка комора, министарство надлежно за унутрашње послове, министарство надлежно за послове правосуђа, јавна тужилаштва, судови и др.)

Да ли се законом подржава стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишна конкуренција

Овај закон неће непосредно утицати на стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишну конкуренцију, већ ће допринети повећању опште правне сигурности у држави.

Да ли су заинтересоване стране имале прилику да се изјасне

Нацрт овог закона израдила је радна група сачињена од представника Министарства финансија, Управе за спречавања прања новца, Министарства привреде, Агенције за привредне регистре Министарства правде и Министарства државне управе и локалне самоуправе, Народне банке Србије. С обзиром да се закон доноси по хитном поступку, а ради испуњавања обавеза Републике Србије да до јуна месеца 2018. године усвоји препорука ФАТФ и Комитета Манивала, други субјекти нису учествовали у доношењу овог закона.

Мере које ће се током примене закона предузети како би се постигло оно што се законом предвиђа

Ове мере предвиђају израду подзаконског акта у року од три месеца од дана ступања на снагу закона, као и успостављање Централне евиденције стварних власника у оквиру Агенције за привредне регистре. Агенција за привредне регистре ће преко регистратора преузети електронским путем одговарајуће регистроване податке о регистрованим субјектима од надлежних државних органа, привредних судова, Народне банке Србије и Републичког завода за статистику.

Такође, предузеће се и читав низ мера и активности које се односе на упознавање будућих корисника Централне евиденције и јавности о значају ове евиденције, као и о правима и обавезама свих лица на које се овај закон односи.

ОБРАЗАЦ ИЗЈАВЕ О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОПИСА СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

1. Орган државне управе, односно други овлашћени предлагач прописа - Влада
Обрађивач - Министарство привреде

2. Назив прописа

Предлог закона о Централној евиденцији стварних власника
Draft Law on the Centralised records of beneficial owners

3. Усклађеност прописа с одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум):

- а) Одредба Споразума која се односи на нормативну садржину прописа,
/
- б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума,
/
- в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума,
/
- г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума,
/
- д) Веза са Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније.

Није установљена веза са НПАА, односно НПАА не уређује област стварног власништва.

4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније:

а) Навођење одредби примарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима:
/

б) Навођење секундарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,

Директива (ЕУ) 2015/849 Европског парламента и Савета од 20. маја 2015. године о спречавању коришћења финансијског система у сврхе прања новца или финансирања тероризма, о изменама Уредбе (ЕУ) број 648/2012 Европског парламента и Савета и о престанку важења Директиве 2005/60/ЕЗ Европског парламента и Савета и Директиве Комисије 2006/70/ЕЗ.

Потпуно усклађен.

в) Навођење осталих извора права Европске уније и усклађеност са њима,
/

г) Разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност, треба навести разлоге
/

д) Рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са прописима Европске уније.

До краја 2018. године.

5. Уколико не постоје одговарајуће надлежности Европске уније у материји коју регулише пропис, и/или не постоје одговарајући секундарни извори права Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност, потребно је образложити ту чињеницу. У овом случају, није потребно попуњавати Табелу

усклађености прописа. Табелу усклађености није потребно попуњавати и уколико се домаћим прописом не врши пренос одредби секундарног извора права Европске уније већ се искључиво врши примена или спровођење неког захтева који произилази из одредбе секундарног извора права (нпр. Предлогом одлуке о изради стратешке процене утицаја биће спроведена обавеза из члана 4. Директиве 2001/42/ЕЗ, али се не врши и пренос те одредбе директиве).

Табелу усклађености није потребно попуњавати јер се овим законом не преносе одредбе секундарног извора права Европске уније већ се искључиво врши спровођење захтева о успостављању централне евиденције стварних власника а који произилази из одредбе (секундарног извора права) Директива (ЕУ) 2015/849 Европског парламента. Осим тога, табела усклађености са Директивом (ЕУ) 2015/849 Европског парламента достављена је уз Предлог закона о спречавања прања новца и финансирању тероризма који је усвојен 14. децембра 2017. године.

6. Да ли су претходно наведени извори права Европске уније преведени на српски језик?

Не

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик Европске уније?

Да

8. Сарадња са Европском унијом и учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености.

Не